

4.2. ROMANTİK DÖNEMİ TİYATROSU

Tuğba ŞİMŞEK¹

Giriş

Yazınsal tür olarak şiir ile özdeşleştirilen İngiliz Romantik Dönemi, genelde tiyatro açısından verimsiz olarak görülmüş, Richard Brinsley Sheridan (1751-1816) ve Bernard Shaw (1856-1950) arasındaki dönem büyük ölçüde ihmal edilmiştir. Ancak 1970'lerden itibaren bu konu üzerine çalışmaların² yoğunlaşmasıyla, Romantik Dönemi'nin varsayılanın tersine, tiyatro faaliyetleri açısından gayet renkli bir dönem olduğu, farklı türlerin bir araya geldiği ve sahne sanatlarının bu yönde gelişim gösterdiği kendine özgü bir tiyatro kültürüne sahip olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda, okuma tiyatrosu (closet drama), zihinsel tiyatro (mental theatre), lirik tiyatro (lyrical drama), dramatik şiir (dramatic poem), Gotik tiyatro (Gothic drama) ve melodram (melodrama) bu dönemin belli başlı türleridir.

¹ Arş. Gör., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü, tugba.simsek@asbu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-9532-3165

² Başlıca bazı kaynaklar şunlardır: Richard M. Fletcher, *English Romantic Drama: 1795-1843*, New York: Exposition P, 1966; Stuart Curran, *Shelley's Cenci: Scorpions Ringed with Fire*, Princeton, NJ: Princeton UP, 1970; Terry Otten, *The Deserted Stage: The Search for Dramatic Form in Nineteenth-Century England*, Athens: Ohio UP, 1972; Richard Allen Cave, ed., *The Romantic Theatre: An International Symposium*, Totowa, NJ: Barnes & Noble, 1987; Alan Richardson, *A Mental Theater: Poetic Drama and Consciousness in the Romantic Age*, University Park, PA: Pennsylvania State UP, 1988; Paula Backscheider, *Spectacular Politics: Theatrical Power and Mass Culture in Early Modern England*, Baltimore, MD: Johns Hopkins UP, 1993; Julie A. Carlson, *In the Theatre of Romanticism: Coleridge, Nationalism, Women*, Cambridge: Cambridge UP, 1994; Marjean Purinton, *Romantic Ideology Unmasked: The Mentally Constructed Tyrannies in Dramas of William Wordsworth, Lord Byron, Percy Shelley, and Joanna Baillie*, Newark, DE: U of Delaware P, 1994; William Jewett, *Fatal Autonomy: Romantic Drama and the Rhetoric of Agency*, London: Cornell UP, 1997; Terence Allan Hoagwood ve Daniel P. Watkins, ed., *British Romantic Drama: Historical and Critical Essays*, London: Associated UP, 1998; Jane Moody, *Illegitimate Theatre in London, 1770- 1840*, Cambridge: Cambridge UP, 2000; Jeffrey N. Cox ve Michael Gamer, ed., *The Broadview Anthology of Romantic Drama*, Ontario: Broadview P, 2003.

yıkıldığı Romantik dönem tiyatrosu biçimsel ve türsel sınırların ihlal edildiği bir dönem tiyatrosudur. Dahası kadın yazarların hiç azınlıkta olmadığı bir dönem olması ayrıca İngiliz edebiyat tarihi açısından önemlidir. Lisans kanunu sebebiyle sınırlandırılmasına rağmen dönemin karmaşık politik ortamında bir şekilde varlığını sürdürmeye çalışmış Romantik dönem tiyatrosu, genel olarak işlediği konular ile bireyselliğe ve özgünlüğe, olaydan çok karakterin duygusal ve zihinsel durumuna eğilimiyle yadsınamayacak bir konuma sahiptir.

Kaynaklar

- Baillie, Joanna. "Introductory Discourse." *A Series of Plays*. 1. Cilt. Londra: Longman, 1821. 1-71. Basım.
- . *De Monfort. Five Romantic Plays, 1768-1821*. Ed. Paul Baines ve Edward Burns. Oxford: Oxford UP, 2000. 108-184. Basım.
- Booth, Michael R. *English Melodrama*, Londra: Herbert Jenkins, 1965. Basım.
- Byron, George Gordon, Lord. *Manfred: An Edition of Byron's Manuscripts and a Collection of Essays*. Ed. Peter Cochran. Newcastle: Cambridge Scholar P, 2015. Basım.
- Chew, Samuel C., *The Dramas of Lord Byron*. Baltimore: The John Hopkins P, 1915. Basım.
- Coleridge, Samuel Taylor. *Biographia Literaria*. Ed. Adam Roberts. Edinburgh: Edinburgh UP, 2014.
- Cox, Jeffrey N. *In the Shadows of Romance: Romantic Tragic Drama in Germany, England, and France*. Aina: Ohio UP, 1987. Basım.
- . *Seven Gothic Dramas: 1789-1825*. Atina: Ohio UP, 1992. Basım.
- Cox, Jeffrey N. ve Michael Gamer, ed. *The Broadview Anthology of Romantic Drama*. Ontario: Broadview P, 2003. Basım.
- Donkin, Ellen. *Getting into the Act: Women Playwrights in London 1776-1829*. Londra: Routledge, 1995. Basım.
- Duff, David. "From Revolution to Romanticism: The Historical Context to 1800." *A Companion to Romanticism*. Ed. Duncan Wu. Oxford: Blackwell P, 1999. 25-37. Basım.
- Durant, Tammy Lynn. "Joanna Baillie and Romantic Drama." Diss. U of Kentucky, 2003. Basım.
- Evans, Bertrand. *Gothic Drama From Walpole to Shelley* (1947). Ed. Frederick S. Frank. New York: The Edwin Mellen P, 2006. Basım.
- Hume, Robert D. "Exuberant Gloom, Existential Agony, and Heroic Despair: Three Varieties of Negative Romanticism." *The Gothic Imagination: Essays in Dark Romanticism*. Ed. G. R. Thompson. Olympia: Washington State UP, 1974. Basım.
- McWilliam, Rohan. "Melodrama." *A Companion to Sensation Fiction*. 1. Baskı. Ed. Pamela K. Gilbert. Chichester: Wiley-Blackwell, 2011. 54-66. Basım.
- Macdonald, D.L. "Incest, Narcissism and Demonality in Byron's Manfred." *Mosaic: A Journal for the Interdisciplinary Study of Literature*. 25.2 (1992): 25-38. JSTOR. Web. 19 Ekim 2022.
- Maturin, Charles Robert. *Bertram; or, the Castle of St. Aldobrand*. 2. Baskı. Londra: John Murray, 1816. Basım.
- Mortensen, Peter. "The Robbers and the Police: British Romantic Drama and the Gothic Treacheries of Coleridge's *Remorse*." *European Gothic: A Spirited Exchange*. Ed. Avril Horner. Manchester: Manchester UP, 2017. 128-146. Basım.

- Otten, Terry. *The Deserted Stage: The Search for Dramatic Form in Nineteenth-Century England*. Atina: Ohio UP, 1972. Basım.
- Richardson, Alan. *A Mental Theater: Poetic Drama and Consciousness in the Romantic Age*. Londra: The Pennsylvania State UP, 1988.
- Saglia, Diego. "The Gothic Stage: Visions of Instability, Performances of Anxiety." *Romantic Gothic: An Edinburgh Companion*. Ed. Angela Wright ve Dale Townshend. Edinburgh: Edinburgh UP, 2016. 73-94.
- Sperry, Stuart M. "Byron and the Meaning of 'Manfred.'" *Criticism*. 16.3 (1974): 189-202. *JSTOR*. Web. 12 Ekim 2022.
- Stabler, Jane. *Burke to Byron, Barbauld to Baillie, 1790-1830*. New York: Palgrave, 2002. Basım.
- Şener, Sevdâ. *Dünden Bugüne Tiyatro Düşüncesi*. Ankara: Dost Kitabevi, 2015. Basım.
- Şenlen Güvenç, Sıla. "İngiliz Romantik Dönemi Tiyatrosu ve Byron'un Dramatik Şiiri *Manfred*." *Batı Kültür ve Edebiyatlarında Romantizm*. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları, 2014.
- . "Aydınlanma Çağı İngiliz Tiyatrosu ve Sansür: Henry Fielding's 'Başbakan' Walpole'u Hicveden Tiyatro Eserleri ve '1737 Sahne Lisans Kanunu.'" *Batı Kültür ve Edebiyatlarında Aydınlanma*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi, 2014. 519-30. Basım.
- Thorslev, Peter L, Jr. *The Byronic Hero: Types and Prototypes*. Minneapolis: Minneapolis UP, 1962. Basım.
- Webb, Timothy. "The Romantic Poet and the Stage." *The Romantic Theatre: An International Symposium*. Ed. Richard Allen Cave. Londra: Colin Smyth, 1986. 9-46. Basım.
- Wordsworth, William. *The Borderers: A Tragedy. Poems, Chiefly of Early and Late Years; Including The Borderers, A Tragedy*. Londra: Edward Moxon, 1842. Basım.
- . "Preface." *Lyrical Ballads*. Londra: Methuen, 1965. Basım.